

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru adoptarea Codului electoral și
modificarea cadrului normativ conex

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectele de lege au fost elaborate de Comisia Electorală Centrală, având drept scop perfecționarea cadrului legislativ electoral și a celui conex. Astfel, în vederea realizării acestui scop, prin Dispoziția președintelui CEC nr. 51-a din 8 octombrie 2021, în cadrul Comisiei Electorale Centrale a fost constituit Grupul de lucru pentru revizuirea Codului electoral și a legislației conexe.

Din grupul de lucru au făcut parte membri ai Comisiei Electorale Centrale și funcționari ai aparatului acesteia. În procesul de elaborare a proiectelor de lege au fost antrenați și specialiști și experți ai societății civile (Asociația Obștească „Promo-LEX”, Asociația Presei Electronice, UN Women Moldova etc.).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectele de lege au fost elaborate în temeiul art. 22 alin. (1) lit. a) și b) din Codul electoral, potrivit căroră, în calitate de organ specializat în domeniul electoral, Comisia Electorală Centrală studiază modalitatea organizării și desfășurării alegerilor cu scopul de a perfecționa legislația și procedurile electorale, precum și înaintează Guvernului și Parlamentului propuneri cu privire la oportunitatea operării unor modificări în legislația electorală.

De la adoptarea Codului electoral prin Legea nr.1381/1997, în Republica Moldova au continuat permanent reformările ce vizează sfera electorală, al căror obiectiv principal reprezintă asigurarea unui proces electoral liber și democratic. Pe de o parte, unele modificări, efectuate prin circa 70 de legi de-a lungul timpului, au generat discuții în contradictoriu, critici și dezaprobări, iar unele prevederi au fost declarate neconstituționale. Pe de altă parte, au fost incluse norme care au asigurat accesul mai larg al persoanelor la vot, au echilibrat reprezentarea ambelor sexe pe listele de candidați, au consolidat participarea femeilor în politică și în procesul electoral, au sporit transparența procedurilor electorale.

Îmbunătățirile aduse astăzi cadrului legal electoral sunt imperative atât pentru subiecții chemați să aplice normele legale, cât și pentru beneficiarii finali – alegătorii, care, în consecință, vor obține mai multă încredere în procesele electorale și vor fi mai motivați să participe la alegeri.

Scopul proiectelor de lege este perfecționarea procedurilor electorale, inclusiv prin soluționarea deficiențelor și curențelor legislative indicate de Curtea Constituțională în adresele sale, emise odată cu validarea rezultatelor alegerilor, înlăturarea ambiguităților și contradicțiilor între Codul electoral și alte legi, după cum se menționează în opiniile Comisiei de la Veneția, dar și implementarea recomandărilor formulate în rapoartele misiunilor naționale și internaționale de observare a alegerilor. Totodată, modificările vor contribui la optimizarea procedurilor electorale, în spiritul bunelor practici în materie electorală și în corespundere cu propunerile înaintate de organizațiile specializate în domeniul electoral (A.O. Promo-LEX, ADEPT, APEL, Coaliția pentru Alegeri Libere și Corecte ș.a.).

De asemenea, având în vedere creșterea sferei de aplicare a tehnologiilor informaționale în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor, este necesară consolidarea digitalizării procedurilor electorale. Respectiv, proiectele de lege propun reglementări privind aplicabilitatea sistemelor electronice SSI „Control Financiar”, SIA „Observatorii”, SIA „Verificare liste de subscripție”.

Cu referire la tipul de intervenție necesar pentru implementarea recomandărilor formulate de misiunile internaționale sau partenerii internaționali de dezvoltare, din cele peste 170 de recomandări din sinteza acestora pentru anii 2014 - 2021, o parte considerabilă (circa 95 de recomandări) ar trebui tratată la nivel legal (legi) și sub-legal (acte normative subordonate legilor), celelalte ținând de practici. Trebuie să menționăm că, din recomandările evaluate de

OSCE/ODIHR privind nivelul de implementare, cele mai multe sunt parțial implementate, fiind esențial și numărul de recomandări neimplementate: 27 (din cele evaluate), și anume la nivel legal.

Proiectele de lege sunt un produs al eforturilor Comisiei Electorale Centrale de perfecționare a legislației electorale, precum și a întregului proces electoral din Republica Moldova în conformitate cu angajamentele asumate față de OSCE, dar și cu alte obligații și standarde internaționale privind desfășurarea unor alegeri democratice.

Toate propunerile urmăresc ca orice candidat sau concurent să aibă, cu siguranță, aceleași drepturi și obligații, aceleași șanse de a candida și de a fi în condiții echitabile. Ele pornesc de la ideea că orice cetățean al Republicii Moldova, oriunde s-ar afla, cu un efort rezonabil, să-și poată exercita dreptul său constituțional de a alege candidatul sau concurentul pe care îl simpatizează. Într-un final, prin alegeri transparente, corecte și democratice, cetățenii Republicii Moldova vor putea să se implice și să participe activ la procesul de adoptare a deciziilor în țara lor.

Necesitatea promovării și adoptării acestor propuneri de modificare anume la această etapă rezidă și în angajamentul de implementare a bunelor practici, a principiilor în materie electorală, conform cărora orice reformă a sistemului electoral ar fi bine să fie efectuată cu suficient timp înainte de scrutin. Atingerea acestui deziderat este necesar pentru a reuși în timp util ajustarea cadrului normativ conexe, pregătirea dotărilor necesare, instruirea funcționarilor electorali și a altor subiecți interesați, precum și informarea potențialilor concurenți, dar și a alegătorilor despre modificările eventual operate.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. Structura noului Cod electoral cuprinde 7 titluri și 15 capitole.

Printre principalele prevederi propuse prin proiectul de lege pentru adoptarea Codului electoral și modificarea legislației conexe pot fi menționate următoarele.

1. La capitolul I. Dispoziții generale:

a) Se propune modificarea și completarea articolului 1 ce se referă la noțiunile, termenii și denumirile utilizate, având în vedere ansamblul de modificări operate atât la partea generală, cât și la cea specială a Codului electoral. Astfel, propunerile de modificare au vizat inserarea de noi proceduri electorale, precum și dezvoltarea celor existente, în consecință impunându-se necesitatea de a revizui și noțiunile care defineau concis procesele electorale. În acest sens, au fost ajustate și uniformizate noțiunile privind agitația electorală, tipurile de alegeri, perioada electorală, campania electorală, desemnarea candidaților, blocurile electorale, funcționarii electorali, tipurile de sisteme informaționale utilizate, listele electorale etc. Amendamentele propuse au justificat necesitatea introducerii de noi noțiuni, cum ar fi: subiecții proceselor electorale (operator SIAS „Alegeri”, colector, candidat desemnat, competitori electorali, participanți la referendum, contestatar, trezorier etc.), clarificarea mecanismului de degrevare, agitația extraelectorală, tipurile de rapoarte prezentate etc. [art. 1 din Codul electoral].

b) Stabilirea datei alegerilor într-o singură zi, de sâmbătă în loc de duminică, astfel ca sediile birourilor electorale (care, de regulă, sunt în incinta instituțiilor școlare sau de stat) să fie eliberate până luni dimineață de activitățile electorale după închiderea secției de votare, precum și pentru a asigura odihna necesară și eficiența muncii în ziua de luni a miilor de funcționari electorali implicați în ziua alegerilor, în particular a celor din cadrul secțiilor de votare din străinătate [art.8 din proiectul Codului electoral].

Totodată, prin derogare de la regula generală, alegerile în unele circumscripții electorale sau secții de votare pot fi desfășurate, din motive obiective, pe parcursul a două zile (vineri și sâmbătă), fapt ce urmează a fi stabilit prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale cu cel puțin 25 de zile înainte de ziua alegerilor.

c) Consfințirea prin lege a principiului stabilității raporturilor electorale, astfel ca sistemul electoral și modalitatea de constituire a circumscripțiilor electorale să nu fie modificate decât cel puțin cu un an înainte de scrutinul național.

d) În scopul aplicării uniforme a prevederilor ce țin de calcularea termenelor în legislația electorală, se propune introducerea regulilor pentru calcularea termenelor pentru procedurile electorale.

2. La capitolul II. Dreptul de a alege și de a fi ales. Restricții, se propune completarea subiecților care vor avea obligația de a-și suspenda activitatea odată cu începerea campaniei electorale (conducătorii și adjuncții conducătorilor autorităților publice centrale și ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență, funcționarii/angajații care au obligația de a-și suspenda raporturile de serviciu/muncă, potrivit normelor juridice speciale ce reglementează activitatea acestora).

3. La capitolul III. Organele electorale:

a) Se propune reducerea numărului de membri ai Comisiei Electorale Centrale până la 7 persoane și asigurarea activității permanente a tuturor membrilor CEC pe durata mandatului. Suplimentar a fost revizuit mecanismul de desemnare a membrilor comisiei, astfel fiind asigurată intervenția celor trei puteri în stat și a Președintelui Republicii Moldova. Mandatul membrilor CEC nu este legat de mandatul instituției, fiind extins la 7 ani cu posibilitatea de a exercita cel mult două mandate. Calitățile personale și profesionale pentru desemnarea în calitate de membru CEC au fost clar și explicit indicate, fiind expres prevăzute și cazurile de încetare înainte de termen a mandatului de membru al CEC. Aceste propuneri urmează să diminueze suspiciunile de afiliere politică a membrilor CEC față de o anumită forță politică, să asigure continuitatea activității comisiei și păstrarea memoriei instituționale.

b) Permanentizarea activității organelor electorale ierarhic inferioare de nivelul al doilea (de regulă, raionale) prin intermediul președintelui consiliului electoral, care va fi numit în funcție de către CEC, fiind supus reglementărilor Legii nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Suplinirea numărului de membri ai consiliului electoral va fi efectuată doar în perioada electorală. Permanentizarea activității organelor electorale de nivelul al doilea va permite îmbunătățirea calității listelor electorale, asigurarea unei implicări mai active a CEC în exercitarea atribuției de supraveghere și control privind finanțarea partidelor politice.

c) Profesionalizarea funcționarilor electorali, prin acceptarea în calitate de funcționar electoral doar a persoanelor care au urmat cursuri de perfecționare în cadrul Centrului de instruire continuă în domeniul electoral și dețin certificate de calificare corespunzătoare valabile la data confirmării în funcție.

d) Constituirea secțiilor de votare peste hotarele țării de către Comisia Electorală Centrală, cu avizul prealabil al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, care se va referi doar la îndeplinirea condiției ce vizează obținerea acordului autorităților competente ale țării respective, precum și la posibilitatea asigurării din punct de vedere tehnic și logistic a procesului de votare.

e) Revizuirea temeiurilor pentru constituirea secțiilor de votare peste hotarele țării având la bază criteriul principal care constă în dinamica participării alegătorilor la secțiile de votare din străinătate la ultimele 3 scrutine. Doar complementar se va ține cont de datele înregistrării prealabile și informațiile prezentate de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene cu privire la numărul și locul aflării cetățenilor Republicii Moldova în străinătate (colectate în baza evidenței consulare sau altor date relevante). Acest aspect, dar și majorarea numărului de membri ai birourilor electorale vor asigura o repartizare geografică mai echitabilă și o accesibilitate sporită la procesul electoral pentru cetățenii Republicii Moldova aflați peste hotarele țării. Condiții similare de constituire a secțiilor de votare au fost prevăzute și pentru alegătorii din regiunea transnistreană a Republicii Moldova.

4) La capitolul IV. Asigurarea materială a desfășurării alegerilor. Responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri sau referendumuri și raportarea financiară:

a) Precizarea responsabilități privind gestionarea mijloacelor financiare alocate pentru alegeri și referendumuri, astfel încât toate organele electorale, indiferent de nivelul acestora, să

fie responsabile de utilizarea eficientă a mijloacelor financiare conform destinației și în limitele bugetare aprobate.

b) Asigurarea unei raportări a cheltuielilor aferente desfășurării alegerilor și referendumurilor atât la organele electorale ierarhic inferioare către Comisia Electorală Centrală, cât și de către Comisie față de Parlament prin prezentarea raport asupra gestionării mijloacelor financiare alocate pentru alegeri.

5) La capitolul V. Finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale:

a) Stabilirea principiilor clare în ceea ce privește finanțarea activității grupurilor de inițiativă și finanțarea campaniilor electorale. La fel, stabilirea unor criterii uniforme de acordare a suportului din contul statului pentru concurenții electorali. Dar acest suport să fie acordat prin stabilirea unor reguli clare de restituire sau compensare a cheltuielilor statului în cazul candidaților care nu au acumulat un sprijin minim din partea alegătorilor sau, din contra, au obținut mandatul, dar în scurt timp au renunțat nemotivat la mandat provocând alegeri anticipate și corespunzător noi cheltuieli din partea statului.

b) Identificarea unei formule uniforme, clare și previzibile legate de veniturile la bugetul de stat și numărul de alegători ce asigură stabilirea unui plafon rațional de cheltuieli ce pot fi suportate pentru colectarea semnăturilor sau finanțarea campaniilor electorale.

c) Asigurarea realizării campaniilor electorale transparente din punct de vedere financiar prin obligarea băncilor comerciale de a deschide gratuit conturi cu mențiunea "Fond electoral" pentru toți competitorii, fără discriminare. Aceste facilități vin la pachet cu o responsabilitate mai înaltă pentru competitori, care urmează să raporteze în format electronic, săptămânal, toate tranzacțiile financiare operate în susținerea campaniei sale, dar și să anexeze electronic documentele confirmative privind aceste tranzacții. Concurenții electorali vor avea posibilitatea să colecteze resurse financiare până la finalul campaniei electorale, de asemenea să suporte cheltuieli și să prezinte rapoartele financiare după ziua alegerilor, fiind asigurată și includerea cheltuielilor real suportate, dar ascunse anterior, pentru reprezentanții concurenților implicați în activitate în ziua alegerilor.

d) Asigurarea responsabilității în materie de gestionare a resurselor financiare de către competitorii electorali prin clarificarea atribuțiilor de supraveghere și control ale Comisiei Electorale Centrale. Suplimentar, a fost stabilit cercul exact al competitorilor electorali și clarificate responsabilitățile acestora în cazul abaterii de la legislația electorală.

e) Înlăturarea situațiilor incerte și interpretabile existente anterior în partea legată de transferarea mijloacelor financiare proprii sau din contul subvențiilor din bugetul de stat în susținerea campaniilor partidelor politice. Astfel, mijloacele financiare proprii transferate de către partidele politice în susținerea concurenților desemnați sunt plafonate la suma mijloacelor financiare existente în cont la data începerii perioadei electorale, fiindu-le impusă și condiția prezentării unui raport.

f) Limitarea posibilității efectuării donațiilor în numele unor terți, prin plafonarea donațiilor la suma venitului anual al donatorului înregistrat pentru anul calendaristic precedent, virarea în bugetul de stat a sumelor primite peste plafoanele permise de lege și sancționarea contravențională a donatorilor care comit astfel de abateri.

g) Clarificarea informațiilor care constituie date cu caracter personal, din perspectiva asigurării transparenței financiare. Astfel, doar informațiile despre IDNP, domiciliu sau reședință în cazul persoanelor fizice nu vor fi făcute publice.

6. La capitolul VI. Listele electorale:

1) Propunerile vizează consolidarea reglementărilor ce vizează Registrul de stat al alegătorilor și determinarea clară a noțiunii respective (care cuprinde informația despre alegători, inclusiv cu anumite mențiuni speciale). Acest lucru va permite delimitarea/explicarea informațiilor conținute în registru și în listele electorale, în special va soluționa o problemă practică care apare în alegeri în partea ce ține de numărul real al alegătorilor din registru și numărul de alegători incluși în listele electorale.

2) Enumerarea exhaustivă a componentelor cuprinse în Registrul de stat al alegătorilor, inclusiv istoricul privind alegătorii, care va permite organului electoral să obțină informațiile necesare despre arondarea alegătorilor, includerea sau excluderea acestora din listele electorale.

3) Pentru a facilita accesul alegătorilor la procesul de vot, se propun reglementări clare vizavi de declarația de ședere (valabilă pentru un singur scrutin), care va permite alegătorului să voteze la secția de votare din localitatea unde se află.

4) Având în vedere practica scrutinelor anterioare, precum și recomandările funcționarilor electorali, se propune pregătirea listelor electorale pentru alegeri în două etape – cu 22 de zile înainte de ziua alegerilor listele se transmit autorităților locale, într-un exemplar, după aceasta biroului electoral pentru a fi verificate, inclusiv de către alegători, concurenți electorali/participanții la referendum și observatori, după caz pentru efectuarea modificărilor necesare. Ulterior, cu cel puțin 7 zile până în ziua alegerilor, listele, cu toate modificările efectuate, se tipăresc repetat și se transmit birourilor electorale cel târziu odată cu buletinele de vot, în 2 exemplare oficiale. Propunerea de tipărire a listelor electorale în două reprize va soluționa acele deficiențe practice ce țin de modificările operate în liste, precum și va lărgi posibilitatea accesului alegătorilor și a altor subiecți autorizați la informațiile din liste.

7. La capitolul VII. Desemnarea și înregistrarea candidaților. Confirmarea reprezentanților concurenților electorali:

1) Stabilirea termenelor și principiilor clare de înregistrare a blocurilor electorale. În prezent, Codul electoral nu prevede nicio procedură legală privind înregistrarea unui bloc electoral, această fiind dezvoltată în regulamentele Comisiei Electorale Centrale. Prin norma propusă se urmărește scopul de a clarifica exact termenele legale de constituire și înregistrare a blocurilor electorale, precum și atribuția exclusivă a Comisiei Electorale Centrale de a înregistra blocurile pentru toate tipurile de alegeri.

2) Perfecționarea procedurilor de colectare a semnăturilor pentru susținerea unui candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova sau a unui candidat independent. În context, se propune reglementarea posibilității unui cetățean cu drept de vot să susțină prin semnătură mai mulți candidați, așa cum au recomandat misiunile de observare. Mai mult, se propune ca lista de subscripție să conțină semnături ale susținătorilor care sunt arondați într-o singură circumscripție electorală în care urmează să fie organizate alegeri, iar în cazul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, lista de subscripție să conțină numai semnături ale susținătorilor din aceeași unitate administrativ-teritorială de nivelul al doilea. Modificarea propusă va simplifica procesul de colectare și va reduce numărul de semnături invalidate pe criteriul „domiciliu incorect”.

3) Se propune reglementarea exhaustivă a temeiurilor de invalidare a listelor de subscripție (integral) și a semnăturilor din liste. Actualele prevederi în acest sens au creat mai multe dificultăți în punerea lor în practică, dificultăți menționate și de instanțele de judecată în contextul examinării cauzelor în care unui candidat îi era refuzată înregistrarea pe motivul neprezentării unui număr suficient de semnături. Astfel, s-a remarcat necesitatea stipulării acestor condiții expres în Codul electoral, nu într-un regulament aprobat de comisie (așa cum e în prezent).

4) Ținând cont de practica pozitivă a altor state (de exemplu, Franța, Țările de Jos, Austria etc.), se propune ca alternativă depunerea unei garanții financiare în schimbul obligației de a colecta semnături în susținerea candidatului în alegeri. Codul bunelor practici în materie electorală analizează în cadrul secțiunii 1.3 a Raportului explicativ obligația de a colecta un anumit număr de semnături pentru prezentarea unei candidaturi și obligația candidaților sau a partidele politice, după caz, de a depune o garanție financiară (cauțiune), concluzionând că cea de-a doua metodă „pare a fi mai eficientă decât colectarea semnăturilor”.

8. La capitolul VIII. Campania electorală. Drepturile și obligațiile concurenților electorali:

1) Cu referire la instituția campaniei electorale, se propune în special excluderea interdicției pentru un concurent electoral/participant la referendum de a folosi în materialele și acțiunile sale de agitație electorală, în programele electorale imagini ce reprezintă instituții de

stat sau autorități publice din țară, simboluri naționale ale Republicii Moldova ori personalități istorice din țară. Modificarea propusă vine să perfecționeze cadrul legal conform recomandărilor misiunilor internaționale de observare ale OSCE/ODIHR, care în rapoartele sale a statuat inter alia că „interdicția de a folosi simbolurile de stat” trebuie revăzută, deoarece este neproportională restricției libertății de expresie²². Astfel, interdicția se va referi doar la persoane oficiale străine, instituții de stat sau autorități publice de peste hotare ori organizații internaționale, cu excepția cazurilor ce vizează angajamentele asumate de Republica Moldova în baza acordurilor internaționale cu Uniunea Europeană. Suplimentar, s-a exclus drept temei pentru anularea înregistrării concurentului electoral implicarea persoanelor străine care nu sunt cetățeni ai Republicii Moldova, deoarece aplicarea celei mai grave sancțiuni în domeniul electoral nu este proporțională cu astfel de acțiuni.

2) Se propune modificarea duratei campaniei electorale, astfel încât această durată să fie egală pentru toți, adică aceasta „va începe nu mai devreme de 30 de zile înainte de ziua votării și se va încheia la data anulării înregistrării concurentului electoral sau în ziua precedentă zilei votării”.

3) Excluderea interdicției de a efectua agitația electorală în ziua precedentă zilei alegerilor.

9. La capitolul IX. Buletinele de vot:

Pentru uniformizarea procedurii electorale de stabilire a modelului buletinului de vot, se propune ca, indiferent de tipul alegerilor, modelul buletinului să fie stabilit de Comisia Electorală Centrală prin hotărâre și doar în privința textului buletinului de vot să fie delimitată competența comisiei pentru scrutinele naționale, iar pentru cele locale de către consiliile de circumscripție. Totodată se propune ca buletinele de vot să fie tipărite doar în limba română.

10. La capitolul X. Votarea:

1) Se propune reducerea timpului votării cu o oră, adică până la ora 20:00, asigurându-se posibilitatea prelungirii timpului votării cu trei ore. Respectiv, timpul total de vot, în cazul prelungirii acestuia nu va suferi modificări.

2) De asemenea, pentru a facilita accesul alegătorilor și asigurarea exercitării dreptului la vot, se propune a se permite alegătorului de a vota, indiferent de tipul scrutinului, în baza unuia dintre următoarele acte de identitate: buletinul de identitate al cetățeanului Republicii Moldova, buletinul de identitate provizoriu care confirmă cetățenia Republicii Moldova și pașaportul cetățeanului Republicii Moldova.

3) În contextul obiectivului de digitalizare a proceselor electorale, se propune renunțarea la fișa de însoțire a buletinului de identitate în procesul de votare, inclusiv la ștampila de control.

11. La capitolul XI. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor:

1) Potrivit art. 61 alin. (2) (în redacția actuală), buletinele de vot rămase neutilizate se numără și se anulează prin aplicarea ștampilei „Anulat”. Respectiv, pentru a facilita activitatea funcționarilor electorali în procesul de numărare a voturilor se propune modificarea normei prin excluderea obligației de aplicare a acestei ștampile, iar procedura în acest sens se va descrie într-un regulament, aprobat de CEC.

Totodată, în cazul în care un concurent se va retrage după tipărirea buletinelor de vot, atunci organul electoral nu va fi obligat să aplice ștampila „Retras”. Acest lucru va optimiza munca membrilor biroului electoral.

2) Având în vedere practica alegerilor anterioare, precum și unele probleme de asigurare tehnico-materială cu care se confruntă instanțele de judecată (lipsa unor spații accesibile în contextul unui volum mare de dosare arhivate), se propune ca buletinele cu voturile valabil exprimate, buletinele nevalabile și buletinele anulate, listele electorale, precum și certificatele pentru drept de vot să fie remise inspectoratelor teritoriale de poliție, iar după expirarea termenului de 3 luni de la confirmarea rezultatelor alegerilor aceste documente electorale să fie nimicite.

12. La capitolul XII. Monitorizarea alegerilor și reflectarea lor în mijloacele de informare în masă:

În partea ce ține de reflectarea alegerilor, proiectul Codului electoral stabilește principiile generale privind reflectarea alegerilor de către mijloacele de informare în masă și aduce claritate privind particularitățile reflectării alegerilor de către instituțiile mass-media. Astfel, instituțiile mass-media vor avea obligația de a respecta principiile de echitate, echilibru și imparțialitate în reflectarea alegerilor și nu vor adopta tratamente privilegiate față de grupurile de inițiativă, concurenții electorali și participanții la referendum în virtutea statutului social și/sau a funcțiilor pe care le dețin candidații acestora. În caz contrar, instituțiile mass-media riscă să fie pedepsite de către Consiliul Audiovizualului cu următoarele sancțiuni graduale: retragerea dreptului de a difuza sau publica informații despre reflectarea alegerilor pe o perioadă de până la 3 zile; amendă de până la 100000 de lei; retragerea dreptului de a difuza sau publica publicitate comercială sau electorală contra plată pe o perioadă de până la 7 zile; retragerea dreptului de a reflecta evenimentele din perioada sau campania electorală furnizorului de servicii media care se sustrage de la executarea penultimei sancțiuni.

13. La Capitolul XIII. Procedurile judiciare:

1) Revizuirea capitolului în partea clarificării și detalierii procedurilor aferente modului de examinare și soluționare a contestațiilor. În acest sens, ajustările au vizat, înainte de toate, corelarea prevederilor Codului administrativ cu cele ale Codului electoral în vederea înlăturării curențelor și conflictelor de competență existente în acest moment.

2) Extinderea cercului de subiecți ai unei contestații. Astfel, în afară de alegători și concurenți electorali, în calitate de subiecți ai contestației au fost incluși și candidații desemnați, grupurile de inițiativă și participanții la referendum, denumiți contestatari, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de Codul electoral și de alte acte normative în domeniul electoral. De asemenea, a fost extinsă posibilitatea depunerii contestațiilor de către partidele politice care au dreptul de a participa la alegeri în condițiile stabilite de Codul electoral.

În același timp, a fost lărgit cercul de subiecți, ale căror acțiuni/inacțiuni pot fi contestate, și anume subiecții înregistrați, acreditați sau confirmați sau care urmează a fi înregistrați, acreditați sau confirmați de organele electorale, denumiți generic subiecți electorali.

3) Reglementarea mai detaliată a obiectului unei contestații (depusă după ziua alegerilor, precum și între tururile de scrutin), inclusiv criteriile ce țin de forma și conținutul contestației.

4) Uniformizarea termenelor – atât de depunere (apelul și recursul de la 1 zi la 3 zile), cât și de examinare (de la 5 la 3 zile în cazul hotărârilor Comisiei Electorale Centrale/Consiliului Audiovizualului, precum și în cazul acțiunilor/inacțiunilor subiecților electorali);

5) Determinarea, inclusiv prin extindere, a competențelor de examinare a contestațiilor de către organele electorale. Din veriga autorităților electorale responsabile de examinarea contestațiilor au fost excluse birourile electorale, această sarcină fiind delegată consiliilor electorale de circumscripție, deoarece în ziua alegerilor, biroul electoral întâmpină dificultăți în ceea ce privește întrunirea în ședință a membrilor acestuia, care trebuie să asigure încontinuu activitatea în legătură cu alegătorii și securitatea proceselor electorale.

Totodată, de competența consiliilor electorale de circumscripție vor ține contestațiile ce vizează acțiunile/inacțiunile subiecților electorali înregistrați de către aceste consilii, cererile de anulare a înregistrării, confirmarea legalității alegerilor locale și validarea mandatelor aleșilor locali.

Consecvent, în aria de competență a Comisiei Electorale Centrale au fost atribuite cererile de anulare a înregistrării subiecților electorali, contestațiile împotriva reflectării sau difuzării informațiilor false plasate de către subiecții electorali în presa scrisă sau în spațiul on-line*, precum și cererile de renumărare a voturilor. Cu referire la cea din urmă prerogativă, au fost clarificate și criteriile după care se vor admite aceste cereri.

O altă elucidare normativă ține de stabilirea criteriilor de admisibilitate, pe marginea cărora organele electorale se vor pronunța prin hotărâre. În aceste condiții, se va asigura un proces mai transparent privind soluțiile organelor electorale asupra contestațiilor, aspecte evidențiate inclusiv de misiunile de observare a alegerilor.

La același capitol au fost propuse amendamente care să clarifice aspectele ce țin de soluționarea unor eventuale conflicte de competență între autoritățile responsabile de examinarea litigiilor electorale. Astfel, aceste reglementări vor spori celeritatea procesului de examinare prin reducerea etapelor și termenelor aferente stabilirii competenței autorității responsabile în cazul sesizării concomitente a mai multor entități.

Prin reglementările propuse se clarifică și modalitatea de soluționare a contestațiilor, cum ar fi eventualele decizii ce pot fi luate de organele electorale în urma examinării contestațiilor. În același context a fost precizat caracterul definitiv și executoriu al hotărârilor organelor electorale, al actelor judecătorești (din momentul pronunțării, cu excepția cazurilor de suspendare a executării acestora).

În contextul intervențiilor legislative propuse, au fost revizuite și reglementările ce vizează răspunderea juridică aplicabilă subiecților care se fac vinovați de comiterea încălcărilor în domeniul electoral. În acest sens, au fost revizuite tipurile de sancțiuni, fiind stabilită gradualitatea acestora în funcție de efectele juridice ce le implică. Concomitent, se propune revizuirea reglementărilor privind competența de aplicare a sancțiunii privind anularea înregistrării concurenților electorali, în această privință fiind stabilită competența organelor electorale, iar hotărârile adoptate în acest sens vor fi supuse controlului de legalitate în condițiile procedurii de contencios administrativ. Suplimentar, au fost formulate propuneri privind lista subiecților pasibili de răspundere juridică, fiind identificați sub acest aspect funcționarii electorali și observatorii.

14. La titlul III. Alegerile parlamentare

a) Extinderea numărului maxim de persoane, până la 111, ce pot fi incluse în lista de candidați a unui partid politic sau bloc electoral. Însă această extindere este compensată prin faptul că, după începerea campaniei electorale, modificarea listei de candidați poate fi operată exclusiv în limita celor 111 persoane înregistrate inițial. Acest fapt va asigura imposibilitatea includerii pe ultima sută de metri a campaniei a unor persoane care anterior nu au fost înregistrate și prezentate opiniei publice drept candidați.

b) Oferirea unei posibilități unice și uniforme pentru toți competitorii de a modifica lista de candidați sau a renunța la campanie cu cel târziu 10 zile până la ziua alegerilor. Ulterior acestei date, lista de candidați și buletinul de vot nu vor mai putea fi modificate.

c) Micșorarea pragului de reprezentare în Parlament până la 1% pentru candidații independenți, în acest fel fiind asigurată realizarea numeroaselor recomandări ale misiunilor internaționale și partenerilor internaționali. Comisia nu a propus micșorarea pragului pentru partidele politice și blocurile electorale, deoarece această chestiune ține exclusiv de oportunitate politică.

15. La titlul IV. Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova:

1) Pentru uniformizarea procedurilor, se propun norme distincte care să reglementeze constituirea circumscripțiilor și consiliilor electorale de circumscripție, precum și a birourilor electorale/secțiilor de votare în cazul alegerilor prezidențiale, ori în prezent acest aspect este reglementat într-o singură normă (art. 108 din Codul electoral).

2) Se propune suplinirea condiției pentru ocuparea unei funcții de șef al statului – deținerea studiilor necesare (studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă). De asemenea, se propune stabilirea unui mecanism de verificare a cunoașterii limbii române, una dintre condițiile stabilite la art. 48 alin. (2) din Constituție.

3) Suplimentar, pentru asigurarea reprezentativității, se propune modificarea condițiilor de declarare a alegerilor nevalabile în cazul turului doi. În special se propune ca în turul doi de scrutin alegerile să fie declarate nevalabile dacă la ele au participat mai puțin de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale.

16. La titlul V. Alegerile locale:

Ajustările propuse țin de aducerea în concordanță a prevederilor acestui titlu cu modificările operate la capitolele ce vizează procedurile electorale speciale, în particular privind modul de constituire a organelor electorale, condițiile privind desemnarea candidaților,

colectarea semnăturilor în liste de subscripție, înregistrarea concurenților electorali, operarea modificărilor în listele de candidați, desfășurarea campaniei electorale etc.

Totodată, se propune schimbarea competenței de confirmare a legalității alegerilor locale și, respectiv, validarea mandatelor aleșilor locali, prin delegarea acestor sarcini de la instanțele judecătorești către consiliile electorale de circumscripție. Această realocare de atribuții se justifică prin necesitatea corelării prevederilor Codului electoral cu cele ale Codului administrativ. Or, la această etapă, procedura în contencios administrativ nu definește mecanismul prin care autoritatea publică să inițieze o acțiune în contencios administrativ în vederea confirmării legalității propriilor acte administrative emise sau acțiunilor întreprinse. În aceste circumstanțe, atât instanțele judecătorești, cât și organele electorale întâmpină dificultăți în cadrul catalogării, prin prisma felurilor de acțiuni în contencios administrativ, a cererilor de confirmare a legalității alegerilor. Mai mult ca atât, în componența consiliilor electorale de circumscripție rămân a fi desemnați membrii din partea instanțelor judecătorești, fiind astfel asigurat elementul de competență profesională în domeniul examinării aspectelor de legalitate a procedurilor administrative realizate, precum și al examinării unor eventuale litigii electorale.

Astfel, în cazul în care atribuția de confirmare a legalității alegerilor și validare a mandatelor aleșilor locali va reveni consiliilor electorale, hotărârile emise de acestea se vor supune contestării în condițiile descrise de Codul administrativ și Codul electoral. Consecvent, subiecții care se vor considera lezați în drepturi prin adoptarea hotărârilor menționate supra vor putea contesta legalitatea acestora, inclusiv în instanța de judecată. Adicional, relevăm că acest mecanism va facilita ulterioarele cereri de corectare a erorilor materiale (de ex., numele, prenumele candidaților de pe listă), care se vor soluționa la nivelul Comisiei Electorale Centrale. Or, în prezent acestea se adresează instanței de judecată, însă procedura în acest caz este una complexă, iar emiterea hotărârilor judecătorești suplimentare pe marginea acestor cazuri se realizează în termene extinse, fapt care afectează activitatea consiliilor locale (convocarea și stabilirea cvorumului necesar pentru desfășurarea ședințelor).

Un alt element novatoriu ține de revizuirea condițiilor speciale pentru candidații la funcția de primar, și anume revizuirea vârstei necesare pentru a candida, de la 25 la 23 de ani. De asemenea, se propune suplینirea condițiilor de deținere a studiilor necesare (studii medii de specialitate sau studii superioare, absolvite cu diplomă de licență sau echivalentă) pentru ocuparea unei funcții de demnitate publică.

Având în vedere recomandările privind bunele practici în materie electorală, au fost formulate propuneri de revizuire a numărului de semnături necesare pentru susținerea candidaților independenți în sensul reducerii acestora – de la 5 la 1 la sută din numărul alegătorilor din circumscripție, dar nu mai puțin de 100, în loc de 150, cu excluderea limitei maxime de 10000 de persoane în calitate de susținători ai candidaților pentru funcția de primar.

În aceeași ordine de idei, pornind de la recomandările privind bunele practici în materie electorală au fost ajustate cerințele (restricțiile) în cazul cetățenilor cu drept de vot în cadrul alegerilor locale. Astfel, a fost exclusă norma care restricționa participarea militarilor, adică a persoanelor care își satisfac serviciul militar în termen. Totodată, a fost instituită cerința de înregistrare la domiciliu (reședință temporară) a alegătorilor în circumscripția electorală în care au loc alegeri, astfel că termenul acestei înregistrări să nu fie mai mic de 3 luni până la data primului tur de scrutin.

La același capitol, se propune revizuirea și uniformizarea procedurilor aferente organizării turului doi de scrutin în cazul alegerii primarilor, fiind instituită și rata minimă de participare de 1/5 din numărul persoanelor înscrise în listele electorale. Aceste clarificări vor asigura o mai bună reprezentativitate în cazul în care în cursă rămâne doar un singur candidat.

Concomitent, prin proiectul de lege propus, se ajustează prevederile privind circumstanțele în care se stabilesc și se organizează alegerile locale noi, fiind corelate corespunzător cu reglementările din Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local și Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală.

Finalmente, ținem să menționăm că se propune clarificarea competenței Comisiei Electorale Centrale de a stabili numărul mandatelor de consilieri, însă nu conform datelor statistice, ci în baza datelor din Registrul de stat al populației.

17. Titlul VI. Referendumul

1) Novația propunerilor constă în reducerea numărului de cetățeni pentru inițierea referendumurilor republicane legislative sau consultative. Astfel, în loc de 200 mii după cum este în prezent, vor putea iniția referendumuri legislative sau consultative cel puțin 100 mii de cetățeni ai Republicii Moldova din orice unitate administrativ-teritorială.

2) Se propun stabilirea unor principii clare privind verificarea listelor de subscripție prezentate de grupul de inițiativă, precum și condiții exhaustive de invalidare a listelor de subscripție și a semnăturilor din aceste liste.

3) Având în vedere practica alor state se propune modificarea textului de răspuns pe care să îl aleagă votanții la referendum, și anume cuvintele „Pentru”, „Contra” din buletin să fie înlocuite cu răspunsurile „DA”, „NU”.

II. În partea ce ține de modificarea legislației conexe, autorul propune să fie modificate 14 acte normative, ale căror prevederi interacționează cu cele ale legislației electorale și cu domeniul de activitate al Comisiei Electorale Centrale. De asemenea, unele modificări au ca scop corelarea actelor normative cu propunerile noi de modificare a Codului electoral. În continuare se prezintă succint principalele modificări și necesitatea operării acestora, structurate pe domenii în succesiune logică.

1) La Codul muncii și Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public se propun modificări prin stabilirea noțiunii și procedurii clare de degrevare a funcționarilor electorali de atribuțiile de la locul de muncă și de convocare a acestora, inclusiv introducerea unor garanții pentru funcționarii electorali în cazul participării lor în activitatea organelor electorale. În prezent, termenul de degrevare este întrebuintat doar în legea electorală și actele normative ale comisiei, legislația muncii și cea cu privire la funcționarii publici nu stabilesc garanții clare pentru salariați în cazul în care aceștia sunt antrenați în calitate de membri ai organelor electorale inferioare și funcționari ai aparatelor acestora. În perioada electorală, Comisia Electorală Centrală este deseori sesizată în legătură cu regimul degrevării, modul de beneficiere de acest drept, obligativitatea angajatorului de a permite degrevarea de atribuțiile de la locul de muncă permanent. Având în vedere că la un scrutin național sunt antrenați în medie pentru o perioadă de cca 50 de zile mai mult de 20 mii de persoane angajate atât în sistemul public, bugetar, cât și în cel privat, considerăm absolut necesar de a oferi garanții legale acestora. Or, în funcție de calitatea prestației acestora în organele electorale, organizațiile internaționale și naționale vor califica și nivelul de organizare și desfășurare a alegerilor.

2) Propunerile ce vizează Legea nr. 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale și Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar au fost identificate în contextul corelării prevederilor existente cu prevederile proiectului de lege de modificare a Codului electoral. Potrivit conceptului modificărilor la cod, toți membrii Comisiei Electorale Centrale vor avea un statut permanent, funcțiile acestora fiind de demnitate publică, cu atribuții și responsabilități individualizate pe domeniile de activitate ale comisiei. La fel, în scopul realizării activității strategice a comisiei, s-a propus instituirea consiliilor electorale de nivelul al doilea cu statut permanent în persoana președintelui consiliului. Acest fapt ar conjuga și mai mult eforturile comisiei pe segmentele supravegherii și controlului finanțării a partidelor politice și a campaniei electorale, al instruirii subiecților interesați, educării electorale și civice. În consecință, un rezultat pozitiv va avea și conclucrarea reprezentantului comisiei cu organele administrației publice locale, pe domeniul ridicării și atribuirii mandatelor de consilier etc.

3) Amendamentele la Legea nr. 768/2000 privind statutul alesului local și Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală au ca scop uniformizarea prevederilor. În prezent, ambele legi au reglementări similare privind temeiurile de încetare a mandatului de primar,

consilier ș.a., precum și instituțiile cu atribuții de constatare a acestor circumstanțe. Astfel, pentru optimizarea reglementărilor în domeniu, pe motiv că termenul de ales local cuprinde subiecții cărora li se aplică ambele legi, se consideră oportun, pentru o mai bună aplicare, de a fi reglementate printr-o lege. În același timp, amendamentele vin să clarifice modalitatea de notificare a Comisiei în cazul existenței circumstanțelor pentru stabilirea alegerilor locale noi. Spre exemplu, în prezent legea stabilește că primarul constată dizolvarea de drept a consiliului local și notifică acest fapt comisiei, pe când nu este clar prin ce modalitate se constată – fie prin emiterea unei dispoziții, fie printr-o notificare. De menționat că în practică comisia a întâlnit ambele cazuri. Mai mult, în cazul în care primarul nu are posibilitatea să-și exercite atribuțiile, inclusiv pe motiv de boală, comisia era pusă în situația de a constata acest fapt, iar prin proiectul înaintat se propune ca sarcina să-i revină oficiului teritorial al Cancelariei de Stat.

O altă modificare importantă la Legea nr. 436/2006 vine să excludă normele privind alegerea primarilor și consiliilor de sector, care, potrivit legii, urmează a fi puse în aplicare din anul 2023.

4) În vederea disciplinării partidelor politice și asigurării transparenței în finanțarea acestora, se propune modificarea atât a Legii nr. 294/2007 privind partidele politice, cât și a Codului contravențional prin stabilirea obligației da a ține evidența contabilă în conformitate cu Legea contabilității și raportării financiare nr. 287/2017, cu standardele naționale de contabilitate și cu ordinele ministrului finanțelor.

O altă propunere este posibilitatea radierii partidului politic din Registrul de stat al persoanelor juridice, pentru neprezentarea rapoartelor anuale timp de 2 ani consecutiv. În argumentarea necesității normei, menționăm că există partide care nu își mai desfășoară activitatea, din diferite motive, fie din cauza decesului conducătorului, fie din cauza reducerii numărului de membri, neputând fi asigurat cvorumul pentru organizarea Adunării generale, unde să se decidă dizolvarea partidului politic etc. Aceste partide nu depun la comisie rapoarte financiare și nu participă la alegeri mai mult de 5 ani, însă pentru a fi lichidate în condițiile legii actuale este necesară parcurgerea anumitor proceduri în timp, ceea ce într-un final nu este eficace.

În altă ordine de idei, menționăm că printre propunerile înaintate este și lărgirea spectrului de cheltuieli pe care partidul politic le poate efectua din subvențiile alocate de la bugetul de stat.

Referitor la propunerile ce vizează Codul contravențional, acestea vin să stabilească o mai bună claritate în aplicarea contravențiilor, pornind de la practica comisiei de a întocmi procese-verbale cu privire la contravenție începând cu anul 2016. Un alt aspect vizează delegarea competenței de examinare a contravențiilor și aplicare a sancțiunilor către Comisia Electorală Centrală.

5) La Codul serviciilor media audiovizuale, în scopul responsabilizării subiecților, se propune instituirea unor sancțiuni juridice graduale, iar în cazul neconformării furnizorilor va fi posibil de aplicat sancțiuni pecuniare. În această privință a se vedea și pct. 12 din Nota informativă.

6) În contextul digitalizării procedurii de vot și ideii de a promova votul prin internet, se propune modificarea legislației penale prin modificarea laturii obiective de la art. 182 din Codul penal, și anume completarea acestuia cu un nou alineat care să prevadă pedeapsă pentru acțiunea de determinare a alegătorului de a-i permite unei alte persoane să voteze în locul său ori pentru fapta de a vota în locul unei alte persoane.

4. Avizarea și consultarea publică a proiectului

Ca urmare a activităților desfășurate de către grupul de lucru, creat prin Dispoziția președintelui CEC nr.51-a din 8 octombrie 2021, și în temeiul art. 9 alin.(1) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Comisia Electorală Centrală a anunțat despre inițierea elaborării proiectului de hotărâre „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a Codului electoral”, începând cu data de 3 februarie 2022¹. Tot atunci, în cadrul

unui eveniment public, organizat în parteneriat cu Asociația Promo-LEX, a fost prezentată “Conceptia de modificare a legislației electorale și conexe”²³. Au fost prezentate principalele aspecte de modificare a Codului electoral, în special fiind abordate domeniile legate de constituirea și activitatea organelor electorale, clarificarea mandatului și componenței membrilor CEC, ziua alegerilor și organizarea secțiilor de votare, transparentizarea finanțării campaniei electorale și fortificarea atribuției de control a comisiei pe segmentul de finanțare politică, digitalizarea continuă a procesului electoral și clarificarea mecanismelor de soluționare a litigiilor electorale, dar și sancțiunile aplicate pentru încălcarea legislației electorale.

Totodată, Comisia Electorală Centrală a inițiat, începând cu data de 9 februarie 2022, consultarea publică a proiectului de hotărâre „Cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe”.

Ulterior, în perioada 18 martie – 7 aprilie 2022, în parteneriat cu Asociația Promo-LEX, au fost organizate șapte ateliere de discuții, în format on-line, pe marginea propunerilor de modificare și îmbunătățire a legislației electorale și conexe. La acestea au participat subiecții electorali interesați de necesitatea revizuirii și îmbunătățirii Codului electoral și a legislației conexe, precum: partide politice, autorități ale administrației publice centrale și locale, societatea civilă, parteneri de dezvoltare. Temele supuse dezbaterilor au vizat statutul organelor electorale, organizarea secțiilor de votare în străinătate și pentru alegătorii din localitățile din stânga Nistrului⁴, desemnarea și înregistrarea candidaților și campania electorală⁵, finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale, proceduri judiciare în organizarea și desfășurarea alegerilor⁶, proceduri electorale, dar și inițierea și desfășurarea referendumurilor⁷. La discuțiile din cadrul atelierelor au participat circa 440 de persoane.

Informații în acest sens, precum și sinteza exhaustivă a celor peste 400 de propuneri înaintate de părțile interesate, se regăsesc la compartimentul „Cadrul normativ”, rubrica „Transparență decizională”, subrubrica „Procesul decizional”, poziția¹¹ nr. 1 (anul 2022).

Pe 25 mai 2022, în cadrul unui eveniment public, Comisia Electorală Centrală a prezentat propunerile formulate de grupul de lucru pentru o nouă redacție a Codului electoral^{8 9}. Evenimentul a reunit circa 100 de participanți, reprezentanți ai administrației publice centrale, deputați în Parlamentul Republicii Moldova, magistrați, experți în materie electorală din țară și de peste hotare, reprezentanți ai partidelor politice și ai diasporei, parteneri de dezvoltare, organizații ale societății civile și mass-media.

Procesul de consultări publice a inclus ședințe de lucru, discuții cu reprezentanți ai instituțiilor statului (Consiliul Audiovizualului^{10 11}), instanțelor de judecată, autorităților electorale din străinătate (Autoritatea Electorală Permanentă din România¹², Consiliul Electoral

¹ [Comisia Electorală Centrală inițiază consultări publice cu privire la înaintarea propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe |](#)

² https://a.cec.md/ro/comisia-electorala-centrala-a-prezentat-viziunea-conceptuala-de-modificare-2781_101143.html

³ <https://www.privesc.eu/arhiva/98048/Evenimentul--Conceptia-de-modificare-a-legislatiei-electorale-si-conexe-organizat-de-catre-Comisia-Electorala-Centrala-in-parteneriat-cu-Asociația-Pr>

⁴ [Comisia Electorală Centrală a dat start unor ateliere de discuții privind modificarea legislației electorale și conexe | \(cec.md\)](#)

⁵ [Alte subiecte au fost abordate în cadrul unui nou atelier de discuții privind modificarea legislației electorale și conexe | \(cec.md\)](#)

⁶ [Finanțarea politică și procedurile judiciare în alegeri au fost temele unui nou atelier de discuții privind modificarea legislației electorale și conexe | \(cec.md\)](#)

⁷ [Subiectele despre procedurile electorale și organizarea referendumurilor au încheiat atelierelor de discuții pe marginea modificării legislației electorale și conexe | \(cec.md\)](#)

⁸ https://a.cec.md/ro/comisia-electorala-centrala-a-prezentat-propunerile-la-codul-electoral-2781_101926.html

⁹ <https://www.privesc.eu/arhiva/99372/Evenimentul-de-prezentare-a-proiectului-Codului-Electoral>

¹⁰ https://a.cec.md/ro/reprezentantii-comisiei-electorale-centrale-cec-au-avut-o-prima-intrevedere-cu-n-2781_101162.html

¹¹ [Continuă consultările pe marginea propunerilor de modificare a Codului electoral și a legislației conexe. | \(cec.md\)](#)

¹² https://a.cec.md/ro/o-delegatie-a-comisiei-electorale-centrale-a-republicii-moldova-2781_100947.html

Suprem al Republicii Turcia¹³, Comitetul Electoral Național din Estonia,¹⁴ Comisia Electorală Centrală din Republica Letonă¹⁵), participarea la evenimente organizate de societatea civilă^{16 17}. Partenerii de dezvoltare ai CEC, Consiliul Europei¹⁸ și OSCE/ODIHR¹⁹, au salutat inițiativa de reformă electorală și și-au reconfirmat sprijinul în susținerea și promovarea democrației participative în țara noastră.

Pe 9 iunie 2022, comisia a publicat versiunea redactată a propunerilor pentru un nou Cod electoral^{20 21}.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

În urma adoptării proiectului Codului electoral urmează a fi realizate intervențiile de rigoare în cadrul normativ conexe (proiectul de lege se anexează), precum și a cadrului legal conexe.

6. Fundamentarea economico-financiară

Adoptarea proiectului Codului electoral va necesita alocarea suplimentară din bugetul de stat a mijloacelor financiare, însă acestea nu pot fi evaluate la etapa consultărilor publice, ci doar după aprobarea de către legislativ. Respectiv, acest lucru urmează a fi examinat în mod prioritar în procesul de elaborare și aprobare a cadrului bugetar pe termen mediu pentru anii 2023-2025, ceea ce va permite asigurarea mijloacelor financiare necesare.

Prin urmare, dat fiind faptul că prezentul proiect de lege prevede cheltuieli bugetare și implementarea acestuia necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, proiectul urmează a fi avizat de către Guvernul Republicii Moldova în vederea respectării prevederilor art.131 alin.(4) din Constituție.

7. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție în conformitate cu art. 35 din Legea nr. 100/2017, fiind solicitată efectuarea expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție. Informația privind rezultatele expertizei anticorupție va fi inclusă după recepționarea raportului de expertiză anticorupție în sinteza obiecțiilor și propunerilor / recomandărilor la proiectul de lege.

8. Constatările expertizei juridice

Proiectul de lege urmează a fi supus expertizei juridice în procesul de avizare în corespundere cu art. 37 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

9. Descrierea gradului de compatibilitate pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Proiectul nu conține norme de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene. Cu toate acestea, proiectul a ținut cont și a luat în considerare recomandările conținute în documentele Comisiei de la Veneția.

¹³ https://a.cec.md/ro/cec-a-semnat-un-memorandum-de-intelegere-cu-consiliul-2781_100998.html

¹⁴ https://a.cec.md/ro/o-delegatie-a-comisiei-electorale-centrale-se-afla-intr-2781_100957.html

¹⁵ https://a.cec.md/ro/autoritatile-electorale-din-republica-moldova-si-republica-letona-au-2781_101164.html

¹⁶ <https://ipre.md/2021/12/20/eudebatescafe-reforma-codului-electoral-prioritati-si-arii-de-interventie/?fbclid=IwAR0x6GdCpQgI5fcB3VbttJiRZI-SMnSjDZvXtGprSGfwjiV7adnSO1hTYnk>

¹⁷ https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=321427209650015

¹⁸ [Conducerea CEC a avut o întrevedere cu șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău, William Massolin |](#)

¹⁹ [Reforma electorală a fost tema discuțiilor purtate de către directorul Biroului OSCE/ODIHR, Matteo Mecacci și conducerea CEC |](#)

²⁰ [Comisia Electorală Centrală a publicat versiunea redactată a propunerilor pentru un nou Cod electoral | \(cec.md\)](#)

²¹ [Codul electoral\(1\).pdf \(cec.md\)](#)

²² https://a.cec.md/storage/ckfinder/files/Analiza_CoE_Recomandari%20MIOA_ro_final_reformatat.pdf